

Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В.*

**ВАЛЕНТИНА ОЛЕКСАНДРІВНА ЧАБАНЕНКО –
СПРАВЖНЯ ГРОМАДЯНКА УКРАЇНИ
(пам'яті громадського діяча і педагога)**

Ще в дитячі роки кожен із нас замислюється, що означає бути громадянином України та намагається знайти свою відповідь на це досить складне питання.

Напевно, таку відповідь шукала й маленька Валентина, яка народилася 20 листопада 1945 року в селі Броди Смілянського району Київської області в сім'ї бухгалтерів Олександра Омеляновича та Ольги Тихонівни, де зростали й дві її сестри – Олена та Неля.

Так сталося, що дружна родина дівчинки згодом переїхала до Каховки – мальовничого містечка на Херсонщині. Тут Валентина закінчила середню школу № 1 та обрала свою майбутню професію – вчитель української мови та літератури.

Вибір Валентини не був випадковим, адже до моменту закінчення школи в неї цілком сформувалася національна свідомість. У цьому процесі батьками та вихователями дівчинки не було пропущено жодного з нині широко відомих та науково обґрунтованих (зокрема, професором Омеляном Вишневським) етапів, а саме: етап етнічного самоусвідомлення; етап національно-політичного самоусвідомлення; етап громадянсько-державного самоусвідомлення.

На етапі етнічного самоусвідомлення провідну роль у становленні громадянських якостей Валентини відіграли її батьки, сестри та перша вчителька – Галина Семенівна Михайлюк. Завдяки їм у дівчини сформувалися культу рідного дому, родини, рідного міста, країни, виникла любов до рідної мови тощо.

Успішним був й етап національно-політичного самоусвідомлення, який традиційно припадає на підлітковий вік і передбачає усвідомлення людиною себе як частини нації та відчуття своєї причетності до певної (в нашому випадку до української) нації.

Для Валентини національно-політичне самоусвідомлення стало природнім процесом, оскільки вона відзначалась активністю, рухливістю, дівістю, постійним прагненням до пізнання та творчої праці. Крім того дівчинка старанно вчилася, була допитливою і наполегливою, а отже, багато знала про історичну пам'ять нашого народу, гордилася своєю причетністю до української нації. А однокласники згадують про неї як про добру, справедливу, комунікабельну та щирю особистість, яка вміла легко пробачати зло, але була нетерпимою до людської

* Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В.

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

підлості та брехні.

Етап громадянсько-державного самоусвідомлення, на якому «формується правильне розуміння понять патріотизму і націоналізму, виховується турботливе ставлення до національно-культурних вартостей інших народів, прищеплюється почуття національної, расової, конфесійної толерантності» (Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль, 1997. – С. 54-55), що розпочинається в юнацькому віці, у В.О.Чабаненко певною мірою тривав протягом усього її життя.

Хоч громадянсько-державне самоусвідомлення у майбутнього педагога та громадського діяча, як уже зазначалося, відбулося ще в шкільні роки, але протягом життя воно доповнювалося та забарвлювалося все новими й новими ідеями, позиціями, переконаннями, досвідом, відчуттями тощо.

Так, уступивши після навчання в школі до Херсонського державного педагогічного інституту імені Н.К.Крупської, Валентина Олександрівна знову зайняла активну життєву позицію. Вона постійно брала участь у громадських справах, успішно навчалася, остаточно переконалася в тому що педагогічну професію обрано правильно.

У 1967 році молодий педагог повернулася в м. Каховку, де розпочала свою трудову діяльність. Спочатку працювала в Каховській восьмирічній школі № 7 вихователем групи подовженого дня й учителем української мови та літератури. Через три роки вона – заступник директора з навчально-виховної роботи Каховської середньої школи № 4, а ще через п'ять – завідувач методичного кабінету Каховського відділу освіти.

Тут, у Каховці, відбувалось становлення В.О.Чабаненко як освітянки, керівника, держслужбовця, що стало поштовхом до її подальшої активної участі в громадській діяльності та політичному житті регіону й України. Тут утворилася її дружна та щаслива сім'я, народилися діти – Андрій і Світлана.

Розум, ширість, оптимізм, уважне і відповідальне ставлення до людей, до праці, надзвичайно привабливі та значущі професійні й особистісні якості обдарованої жінки привернули увагу керівництва та громадськості міста. Як наслідок, у 1976 році її обирають секретарем виконкому Каховської міської ради народних депутатів, де вона працювала майже 10 років. Далі були високі та відповідальні посади – секретаря Каховського міського КПУ, заступника голови виконкому Херсонської обласної Ради народних депутатів, заступника голови Херсонської облдержадміністрації з гуманітарних питань, першого заступника начальника управління освіти і науки Херсонської облдержадміністрації, проректора Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів (нині КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»). До того ж у 1976-1990 роках В.О.Чабаненко – депутат

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Каховської міськради.

Які б посади не обіймала Валентина Олександрівна, вона завжди працювала над собою. І ця праця не обмежувалася вдосконаленням професійних якостей та пошуком шляхів якісного виконання суспільних обов'язків, а передусім, спрямовувалася на формування у себе рис людяності, духовно-моральних цінностей. Результатом такої праці стало те, що В.О.Чабаненко протягом усього життя являла собою приклад людяності, сумлінності, толерантності, щирості, порядності, делікатності, інтелігентності. Вона ніколи не проходила повз ображену або нещасну людину, яка потребувала допомоги, а легко відгукувалася на всі її негаразди, намагалася допомогти, змінити світ на краще, примножити красу життя, загальнолюдську мораль, адже вважала, що справедливість має бути життєвим гаслом кожного свідомого громадянина.

Саме тому Валентину Олександрівну приваблювала громадська діяльність. Зокрема, понад двадцять років вона очолювала обласну організацію Спілки жінок України (з 1990 р.) і близько десяти років була лідером обласного об'єднання «Жінки за майбутнє». На цій ниві їй також були властиві витримка і толерантність, тверді переконання, чіткість позицій щодо пріоритетів соціальної політики держави в ім'я жінки, матері, дитини, родини. В.О.Чабаненко – стала ініціатором актуальних рішень щодо поліпшення соціально-економічного становища та емоційного самопочуття жіноцтва, гендерної рівності в суспільстві, які ухвалювались на громадських слуханнях, сесіях місцевих рад, обговорювались на науково-практичних конференціях; організатором багатьох інформаційно-просвітницьких акцій на підтримку дітей, жінок, вихованців інтернатних закладів у містах та селах області. Без такої роботи вона не уявляла свого життя.

В останні роки Валентина Олександрівна працювала в КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» на посаді завідувача науково-методичної лабораторії національних меншин та старшого викладача кафедри теорії та методики викладання соціально-економічних дисциплін. Вона ділилася професійним досвідом та життєвою мудрістю щодо формування міжкультурної комунікації в епоху глобалізації, організації спільної роботи педагогічних колективів та громадських об'єднань з учителями Херсонщини.

У комплексі завдань, які досліджувала освітянка, основними були забезпечення якості освіти, зміцнення зв'язків школи і родини, відродження духовності, невіддільного відчуття людиною єдності з Природою, Світом, Всесвітом для прагнення довічних цінностей: Ідеалу, Смислу, Істини, Добра і Краси.

На Херсонщині та далеко за її межами знають, люблять, поважають і пам'ятають освітянку, громадського діяча, чарівну

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

жінку – Валентину Олександрівну Чабаненку за особливий склад її світосприйняття, я основі якого загальнолюдські та національні духовно-моральні цінності.

Із життєвим і творчим шляхом нашої видатної співвітчизниці можна ознайомитись переглянувши сторінки численних видань, наприклад таких:

Жінки України: бібліогр. енциклоп. словник / уклад.: Л. Г. Андрієнко [та ін.]; редкол.: М. А. Орлик (голов. ред.) [та ін.]. – К.: Фенікс, 2001. – С. 487.

Розум серця: мистецтво жити. До ювілею В.О.Чабаненко / упор. В.В.Кузьменко, Л.А.Гончаренко, В.В.Примакова. – Херсон: РІПО, 2010. – 36 с.

Багато нагород має ця Жінка-легенда. Одна серед перших в Україні вона відзначена орденом княгині Ольги III ступеня, а також нагороджена Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, Почесним знаком «Відмінник освіти України» та ін.

Проте найважливіші її надбання – велика дружна, любляча сім'я, а також любов і повага колег, освітян області, громадських організацій, високопосадовців та керівників міста, області, країни.

Концентруючи громадську думку, висловлюємо щирі співчуття рідним і близьким Валентини Олександрівни Чабаненко з приводу її передчасної смерті, що сталася 22 листопада цього року. Запевняємо, що образ достойної людини й дивовижної жінки, яка сенсом свого життя вважала творіння добра, яка досконало оволоділа надзвичайним мистецтвом: жити чесно, праведно, щасливо, з любов'ю до справи, до людей, до країни, завжди залишиться в нашій пам'яті як взірець служіння людям і державі, як приклад життєдіяльності справжньої громадянки України гідний наслідування...

Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В.*

ЗНАЙОМТЕСЬ З КОЛЕГОЮ: ПРОФЕСОР М.М.ЧЕПІЛЬ

Наукові розвідки Марії Миронівни Чепіль – доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, керівника наукової школи «Історія, теорія та практика української освіти і виховання» посідають вагоме місце серед численних публікацій, присвячених проблемам виховання дітей та молоді в Україні та за її межами, та завжди привертають особливу увагу читача.

* © Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В.